

Boqonna Sammuu kutaa 2ffaa

Description

Kutaa darban keessatti mata duree kana hanga dandeenyun qaaccesuuf yaalle turre. Boqonnaa sammuu argachuuf maloonni namoota hundaa gargar haa taâ€™uu malee hundii isaani buâ€™aa qabeessaa fi itti fufinsa kan qabanii miti. Inuma gariin boqonnaa sammuu argachaan jira jedhe haa yaaduyyu malee dhiphinnaa fi rakkoo ofitti akka dabalaa jiru hin hubatu. Fakkeenyaf namoonni hojii tokko dalaganii erga fixanii sammuu keenya bashanansiisna jedhanii fiilmitti ija bobaasu. Sammuun saâ€™aati 24 hojjachuu hin dandaâ€™u boqonna barbaada. Hojii kaaniraa kaanitti yoo darbe ni miidhama. Teknolojiin yeroo amma faaydaa baayâ€™ee haa qabaatuyyu malee miidhan inni sammuu fi jireenya ilma namaa irratti geessaa jiru hangana jedhame hin tilmaamamu. Namoonni Rabbiif gabromu dhiisanii fedhii ofiitif gabroma jiru. Namni Rabbiif gabroome bilisummaa fi nageenya dhugaa argata. Kan fedhii ofiitifi sheyxaanaf gabroome immoo bilisummaa fi nageenya dhugaa dhaba. Sababni isaas Rabbiin wanta ilma namaatiif taâ€™uu fi nageenyaf gammachuu isaaf argamsiisutti qajeelcha,ajaja. Fedhii fi sheyxaanni immoo wanta ilma namaa balleessanii fi rakkoof gadadoof saaxilanitti nama ajaju.

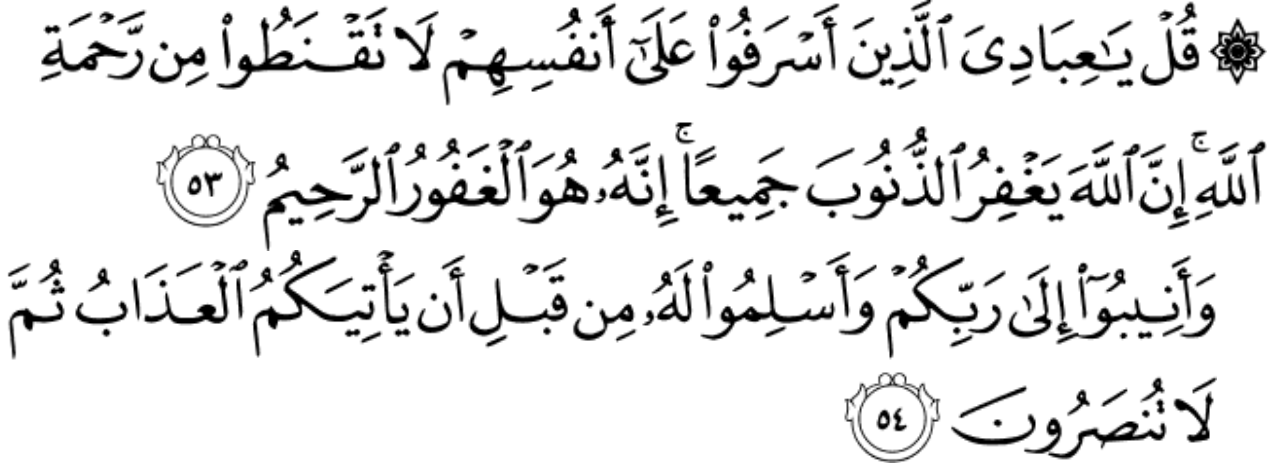
Akka dabalataatti burqaalen boqonnaa sammuu kanneen armaan gadiiti. Nu waliin turaa.

1. **Tawbaa fi Rabbiin araarama kadhachuu-** Akkuma kutaa darbee keessatti jenne wantoota boqonnaa sammuu nama dhabsiisan keessaa tokko cubbuudha. Ilmi namaa dadhabaa fi cubbuu irraa kan hin fagaanne, kan dogongoru dandaâ€™u taâ€™ee uumame. Cubbuu fi dogongora ofii beeke gara Rabbiitti akka deebiâ€™u balballi tawbaa(repentance) isaaf banaa taâ€™e. Tawbaa jechuun cubbuu fi dogongora ofii beekanii gara Rabbitti deebiâ€™uudha,araaramaafi itti warwaachudha. Namni tawbaa godhu ulaagalee armaan gadii guutu qaba. Isaanis:

1. Hatamtamaan cubbuu san dhiisu
2. Rabbirraa araarama kadhachuu
3. Cubbuu san waan hojjataa tureef gaabbiin(nadam) itti dhagahamuu
4. Cubbuu sanatti lamuu akka hin deebine murannoo fi kutannoo qabaachu.(Lamuu itti hin deebiâ€™uu jedhe kutannoon cubbuu san dhiisu.)

5. Cubbuun inni dalagee namoota irratti yoo taâ€™e nama sanii wanta jalaa fudhate deebisuufii yookiin araara gaafachu.(kaasaa kafaluufi)

Namni ulaagaale kana guutu dhugumaan gammachu fi boqonnaa sammuu dhugaa ni argata. Jireenya dukkanaâ€™aa fi cinqii keessaa gara ifaa fi boqonnaatti bahaa adeema. Namni dhugaan araarama Rabbirraa kadhatuu mirri yakkummaa fi gadi aantummaa irraa saaqamaa fi dhiqamaa adeema. Tawban riqicha hojii badaatirraa gara hojii gaariiti fi namummaa bayeessattii ittiin darbaniidha. Namni riqicha kan yeroon tolfatu insha Allah ni milkaaâ€™a. Kan kana dide immoo isaaf jireenya badiitii fi rakkotu jira. Namni hanga fedhe cubbamaa haa taâ€™uu gara Rabbii yoo deebiâ€™ee ni qulqullaaâ€™a,badiin isaa irraa haaqamti. Wanti halkanii guyyaa isa cinquu fi sammuu isaa nyanyaatu irraa kufa. Rabbii yommuu tawbatti nu affeeru kunoo akkana jedha:

53.(Yaa Muhammad) jedhi,â€•Yaa gabroota kiyya kan lubbuu ofii irratti daangaa dabartan! Rahmata Rabbii irraa abdii hin muratinaa(hin kutatinaa). Dhugumatti Rabbiin balleessaa hundaa ni araarama. Inni Araaramaa, Rahmata godhaadha.

54. Gara Rabbii keessanii deebiâ€™a, Isaafis ajajamaa odoo adabbiin isinitti hin dhufiniin duratti. Sana booda hin tumsamtanu. â€œ Suuraa Az-Zumar 39:53-54

Keeyyata armaan olii isa dhumaa irratti ibnu Kasiir haala kanaan ibsu ,â€•Tawbaa gochutti ariifadhaa, hojii gaggaari hojjadhaa osoo dallansuun Rabbii isinitti hin dhufiniin duratti.â€• Takkaa dallansuu fi adabbii Rabbii namattii bunan eenyutu nama gargaara?

Kanaafu rakkoo fi cinqii keessa jirruu fi kan funduratti nu qunnamuu keessaa bahuuf fallii duraa cubbuu fi dogongora keenya amanne gara Rabbii deebiâ€™udha,tawbaa gochuudha, Isaaf ajajamuudha. Kanatu boqonnaa sammuu buâ€™a qabeessaa fi itti fuufinsa qabu nuu fida. Akka warra dhihaa cubbuu keessa borcamuun gochii koo boqonnaa sammuu naa kennaa jira jedhanii yaadun totorraâ€™uu malee wanta biraa taâ€™uu hin dandaâ€™u. Rabbiin namoota hojii fokkataa irraa gara Isaatti deebiâ€™an haala kanaan gammachisa:

وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا۟ فَٰحِشَةً أَوْ ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا۟ ٱللَّهَ
فَٱسْتَغْفَرُوا۟ لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ إِلَّا ٱللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا۟
عَلَىٰ مَا فَعَلُوا۟ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾
أُو۟لَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُم مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ وَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ ﴿١٣٦﴾

â€œIsaan warra yeroo waan fokkataa hojjatan yookiin lubbuu ofii miidhan Rabbiin yaadatanii badii/cubbuu isaanitiif araarama gaafataniidha. Rabbii malee eenyutu badii/cubbuu araaramaa? Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra (cubbuu ofitirra) kan hin turreedha. Isaan sun mindaan isaanii araarama Gooftaa isaanii biraa taâ€™ee fi jannata laggeen ishee jala yaatudha. Isaan ishe keessatti hafoodha.Mindaan hojjatootaa (jannata taâ€™uun) waa tole.â€• Suuraa Ali Imraan 3:135-136

Kanaafu namni hojii badaa/cubbuu dhiise gara Rabbiitti deebiâ€™ee mindaan isaa xiqqaa miti.

2. **Sabrii qabaachu**â€“ Jiruu fi jireenya ilma namaa keessatti sabriin utubaa jireenyati. Akkuma manni utubaa hin qabne dhaabbachuu hin dandeenye namni sabrii hin qabnees jireenya gaarii jiraachu hin dandaâ€™u. Wanti nu dhiphisuu fi rakkisuu jireenya keessatti nu qunnamu. Kuni akka darbuuf immoo sabrii nu barbaachisa. Wanta barbaanne argachuufis sabrii nu barbaachisa. Taâ€™uu baannan sammuu keenya ciinqi fi yaaddoon dhoosna. Sabriin/obsii bakka sadiitti qoodamti. Isaanis: wanta Rabbiin itti nama ajajeetti sabriin hojjachuu itti fufu, wanta Inna irraa nama dhoowwerraa dhowwamuu fi balaa nama qunname irratti sabrii gochuudha. Namoonni gosoota sadan irrattu sadarkaa sabrii garagaraa qabu. Gariin isaani wanta Rabbiin itti ajaje hojjachuu irratti obsa qabaatu,wanta irraa dhowwe irratti immoo obsa dhabu. Gariin immoo fuggisoo kanaati. Gariin immoo sadan irrattu sabrii nama dinqisiisu qabu. Kanaafu kaayyoo lubbuu ofii qulqulleessu fi nageenyaf tasgabbii sammuu galmaan gahuuf namni tokko sabrii kanniin qabaachu qaba. Cubbuu irraa fagaachuf lubbuu ofii sabriin gadi qabu qaba.

Sabriin hadhaa gara miâ€™aatti jijjira. Fakkeenyaf yeroo dargaggummaa fedhii foonii sabriin ukkaamsun ni hadhaawa. Garuu dargaggeessi tokko obsuu dhiise yoo karaa haraamatiin/fafeetin fedhii ofii qabbaneessu barbaade, boqonnaa sammuu dhaba, jireenya miâ€™ooftu sabriin argachu dandaâ€™u dhaba. Hadhaa duraani caalaa jireenyi itti hadhoofti. Namni sabriin hadhaa kana dabarse immoo yoo Rabbii fedhe maatii fi jireenya gaarii hundeessa,kabajamaa fi jaallatamaa taâ€™a, boqonnaa sammuu argata. Mee naannoo keenyarraa haa xinxallinuu; namoonni obsa dhabanii girlfriend,boyfriend jedhanii hariiroo uuman cinqii akkamii akka jiraatan haa hubannu. Namoonni kanarraa fagaatan immoo jireenya gammachuu jiraatu.

Ammaan booda namoota kannaan gammachuu fi boqonna sammuu argachuu hin dandaâ€™an jenne abdii isaani hin dukkaneessinu. Dhugumatti yoo cubbuu ofii dhiisanii gara Rabbii deebiâ€™an gammachuu fi boqonnaa sammuu argachuu akka dandaâ€™an isaan abdachiisna. Namoota gaggaari Rabbiin filate keessaa taâ€™uus akka dandaâ€™an isaan onnachisna. (Keenyata Qurâ€™aana armaan olii ilaali).

3.**Tawakula/Rabbitti hirkachuu-** Namni jiruu fi jireenya isaa keessatti kan darbeefis kan dhufuufis ni cinqima. Boru maal nyaadhen bulaa,hojii dhabuu dandaâ€™a,yoo fuudhe rakkachuun dandaâ€™a,daldala keessatti kasaarun dandaâ€™a fi yaadota kkf sammuu ofii keessa maruun of dhiphisa. Namni Rabbitti hirkatu immoo yaadota kanarraa bilisa jechuu osoo hin taâ€™in yaadota kanniin garmalee of hin dhiphisu. Kan nyaachisuu fi obaasu Rabbiin taâ€™uu erga beeke wanta fundura isaatti qunnamuuf yaaddawuu fi itti dhiphatu yeroo hin qabu. Xiyyeefannoon isaa yeroo harâ€™aa keessatti wanta hojjachuu dandaâ€™u hojjate ooludha. Namni Rabbitti hirkatu balaallen/rakkinni yoo isa

qunname murtii Rabbiitin akka isatti buute fi wanti gaariin akka keessa jirtu beeke obsa. Murtii Rabbiitti hin gaddu.

Kaayyoo tokko bakkaan gahuu yoo barbaade humna ofii osoo hin taâ€™in Rabbiitti hirkate kaayyoo san bakkaan gahuuf carraaqa. Akka Rabbiin galmaan gahuuf abdii guddaa irra kaaâ€™a. Yoo Rabbiin abdatuu calâ€™isetummaan taaâ€™ee ani Rabbitti hirkadha hin jedhu. Kana irra hanga humna isaa carraaqe Rabbiin akka gargaaru duâ€™aayi godhata. Osoo homaa hin carraaqin Rabbirraa waan gaarii abdachuun akka lafas osoo hin qotin sanyiis osoo hin facaasin callaa abdachuu taâ€™a.

â€œâ€¦**Namni Rabbiin sodaatu (Rabbis) karaa bahinsaa isaaf godha. Bakka inni hin yaadin irraayis isa soora. Nama Rabbi irratti hirkatuuf Inni isaaf gahaadha. Dhugumatti Rabbiin dhimma isaa bakkaan gahaadha. Dhugumatti Rabbiin waan hundaafuu hanga sirraawaa taasiseera.** â€œ Suuraa Ax-Xalaaq:2-3

4. **Waan qabanitti gammaduu fi galata galchuu**â€“ namni yoo waan qabutti gammadee fi Rabbii galata galche Rabbiin ni dabalaaf. Haafaâ€™u dhiise Rabbiin qananii meeqan akka isa qananiise fi namoonni meeqa qananii kana akka dhaban yoo hubatee Rabbii galata galche, bubbeen tasgabbii fi nageenyaa itti bubbisti. Nama dureessa jechuun nama qabeenya baayâ€™e qabu osoo hin taâ€™iin wanta qabuu irratti gammade nama Rabbii galata galchuudha. Hanga fedhan namoonni addunyaa tanaaf haa dheebotan inni wanta xiqqoon quufa. Namni haafaâ€™u hanga fedhe diinagde osoo kuuse hin quufu,gammachuu fi boqonnaa sammuu hin argatu. Harâ€™a buâ€™aa tokko yoo argatu takkaa kan biraa dabalata argachuuf haafaâ€™a takka immoo tan qabuu jalaa baddiif cinqima. Maaliree cinqiin akkanaa!!! Osoo Rabbitti hirkatee fi qananii Rabbiin kenneef itti gammade galata galcheefii silaa cinqiin kuni hundii ni dhufaa?

5. **Araadota garagaraa irraa fagaachu-** araadonni sammuu hadoochanii fi boqonna dhabsiisan baayâ€™etu jiru. Kanniin keessaa alkooli,ashishii,sigaara,chaati, interneeti fi kkf dha. Namoonni araadota kanniin mataa ofii naannessu. Araadonni kunniin sammuu qofarratti osoo hin taâ€™iin maatii,qabeenya,hawaasa fi biyya irrattis miidhaa guddaa geessu. Namoonni araadan kan qabaman dhiphinna sammuu nurraa oofa jedhanii yaadun jalqabu. Haa taâ€™uu malee yeroon muraasan booda bowwoo fi dhukkubbii sammuu itti dabala. Yoo isa hin argatiin keessi isaanii akka ibiddaatti wal nyaata. Kanaafu yoo cinqamne ykn aarre araada kanniin fayyadamuu dhiisne yookaa wuduâ€™achuun salaata sagadu yookiin immoo â€œAâ€™uzubillahi mina sheyxaani rajiim(Sheyxaana abarraama Rabbitti mangafadha)â€• jechuudha. Yeroo san aariin keenya ni qabanaaâ€™a.

Araadni kan akka alkooli,sigaara baayâ€™ee dubbatamee jiraa mee gara araada interneeti haa seennu. Dhuguma interneetin yoo itti fayyadamaan buâ€™aa guddaa namaa buusa. Yoo garuu sirnaan itti hin fayyadamiin miidhan isaa hangana hin jedhamu. Hojii tokko akkuma fixneen sammuu boqonnaa kennu dhiisne dafne facebook ykn interneetitti rarraan. Kuni immoo sammuun keenya akka dadhabuu fi laamshayu godha. Chaati jenne guruupi banuu fi messenjarii fayyadamuun wanta hin taane fi nama gaddisiisu caarra. Wanti barreessine boodarra nu gaabbisiisun sammuu keenya cinqa. Kanaafu wanta addunyaa aakiratti nu fayyadu interneeti irraa fudhanne bahuu qabnaa malee wanta nu hin fayyanne waliin yeroo keenya gubuun umrii ofiititti taphachuudha.

6.Yeroo saganteessu- Kutaa tokkofaa keessatti cimanii hojjachuun boqonnaa sammuuti akkuma jenne, saganteessun immoo mala cimanii ittiin hojjataniidha. Akkuma horii wantuma arginee kaayyoo fi sagantaa malee kan hojjannu yoo taane yeroon keenya baayâ€™een osoo homaa hin hojjatiin gubatti. Kana baruuf guyyaa tokko gadi taaâ€™i hojiiwwan saâ€™aati 24 keessatti dalaguu dandeessi saganteessi. Yeroo san yeroo kee wanta hin taane irratti akka gubataa turee fi sammuun kee hangam akka dhiphataa tÃ¼re ni barta. Dalagaa ofii guyyaa guyyaan saganteessun hojiin keenya tartiiba fi qulqullina akka qabatanii fi sammuun boqonnaa akka argatu godhu. Harâ€™a boru hojjanna jenne osoo gara funduratti dabarsinuu guyyaa tokko akka baâ€™aa harree nutti ulfaata. Dhiphinna sammuu fi cinqiif saaxilamna. Saganteessu yommuu jennu saâ€™aati 24 hojii qofaaf osoo hin taâ€™iin yeroo boqonnu,rafnu fi hojii itti hojjannu sirnaan tarreessudha. Kanaafu yeroo ofii saganteessuun oomisha gaarii omishuf nama gargara,yeroo gababaa keessatti hojii baayâ€™ee fi qulqullinna qabu hojjatan,yeroon akka hin qisaasofne taasisa,tasgabbii,nageenya,gammachuu fi boqonnaa sammuu namaa laata. Faaydaa kana hunda dhabuu irra yeroo keenya saganteessun maal isinitti fakkaataa?

7.Ispoorti hojjachuuâ€“ Jabeenya qaama hojjachuun sammuuf buâ€™aa guddaa argamsiisa. Ispoortiin dhiikkisa onnee waan ariifachiisuf marsaan dhiigaa sammuu keessa akka ariifatu godha. Kuni immoo sammuun siâ€™ooftu(active) akka taatu godha. Annisaa fi humna, dandeetti yaadu fi xinxallu dabalaaf. Kanaafu guyyatti ispoortii gosa kamiyyuu xiqqaate xiqqaatu daqiiqa 15f hojjachuun qamaaf fayyaa,sammuuf boqonnaa kenna.

Boqonnaa sammuu yoo jennu wanta agatti tanaa asirratti barreesine fixnu miti. Kitaaba isa barbaachisa. Yoo Rabbi fedhe gara funduraatti haala kitaabatin qopheessuf yaadan qaba Rabbiin achii nu haa gahu. Hanga barruu â€œQorsa Jaalalaatinâ€• wal agarrutti nageenyi fi Rahmanni Rabbii isiniratti haa jiraatu.

Hiikkan keeyyattoota Qurâ€™aana armaan olii kan fudhataman â€œHiika Qurâ€™aana Kabajamaa Afaan Oromootinâ€• fi â€œSahih International English translation of the Holy Qurâ€™anâ€• irraayi

Date Created
October 3, 2015
Author
admin